

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/313/2019
Identifikačné číslo spisu:	3107231221
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:3107231221.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ A. S., bytom v A., F. XXXX/XX, 2/ J. S., bytom v A., Q. XXX/XX, 3/ C. S., bytom v A., Q. XXX/XX a 4/ T. S., bytom v A., Q. XXX/XX, všetkých zastúpených JUDr. Petrou Hrubovou, advokátkou so sídlom v Ilave, Mierové námestie 93, proti žalovaným 1/ N. S., bytom v A., B. XXX/X, zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Danica Birošová, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Piaristická 46/276, IČO: 36 837 857, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Matúš Košara a 2/ L. W., bytom v A. - I., T. XXX/XX, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 26C/73/2007, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. februára 2019 sp. zn. 19Co/350/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný 1/ má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaný 2/ nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 10. februára 2017 č. k. 26C/73/2007-393 zamietol žalobu a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcom 1/ - 4/ právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uviedol, že pôvodná žalobkyňa sa žalobou domáhala zrušenie kúpnej zmluvy, ktorú ako predávajúca uzavrela so žalovaným - synom ako kupujúcim, predmetom ktorej bol dvojizbový byt. Zmluvu podpísala, ale peniaze nedostala. Žalobcovia tvrdili, že žalobkyňa uzatvorila zmluvu pod nátlakom, pretože žalovaný 1/ na ňu vyvíjal psychický nátlak. Tvrdili, že pôvodná žalobkyňa podala v minulosti trestné oznámenie na žalovaného 1/. Súd prvej inštancie uviedol, že nebolo v spore preukázané, že by konala pod nátlakom, čím nezistil ani dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia tvrdili, že ich právna predchodkyňa uzatvorila kúpnu zmluvu v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, keďže vplyvom správania žalobcu 1/ sa bála, že by mohla prísť o byt, teda konala v tiesni, pričom to, že zmluva uzatvorená za nápadne nevýhodných

podmienok vyplývalo z toho, že pri trhovej cene bytu v tom čase 2.000.000,- Sk, byt mal byť podľa kúpnej zmluvy odkúpený žalovaným za 250.000,- Sk. Súd uviedol, že uzatvorenie zmluvy v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok nie je dôvodom neplatnosti kúpnej zmluvy, ale dôvodom odstúpenia od zmluvy. V predmetnom spore súd nezistil, že by právna predchodkyňa platne odstúpila od zmluvy z 13. júla 2006. Pokiaľ žalobcovia tvrdili, že u právnej predchodkyne existovali závažné ochorenia, ktoré mohli mať podstatný vplyv na jej rozpoznávaciu schopnosť a k tomu, že menovaná pri podpise spornej kúpnej zmluvy mohla konať v omyle a že žalovaný 1/ mohol využiť jej nepriaznivý stav k podpisu zmluvy a konať tak v rozpore s dobrými mravmi, na preukázanie uvedených skutočností bolo nariadené znalecké dokazovanie. Súd prvej inštancie nezistil, že by nemala v čase uzatvorenia zmluvy spôsobilosť na právne úkony a nebol tak dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 38 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia poukázali na hrubý nepomer medzi plnením jednej zmluvnej strany k tomu, čo poskytla druhá strana, ktorý mal podľa nich v spojitosti s ďalšími okolnosťami naplniť znaky konania v rozpore s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie zistil, že k uzatvoreniu kúpnej zmluvy nevedlo žalobkyňu konanie žalovaného 1/, ale naopak správanie žalobcu 1/, ktorý v minulosti požíval alkoholické nápoje, kvôli čomu sa bála, že by mohla prísť o svoj byt. Žalovaný 1/ sa stal výlučným vlastníkom bytu, ktorý až do svojej smrti užívala právna predchodkyňa žalobcov, pričom žalovaný 1/ ju v užívaní bytu neobmedzoval. K nezaplateniu sumy žalovaným 1/ za byt súd uviedol, že bolo preukázané, že kúpna cena sa nachádza u žalovaného 1/, ktorý jej však poskytuje peniaze, ktoré má pôvodná žalobkyňa u neho schované, a to vždy, keď potrebuje. Právna predchodkyňa žalobcov ani nikdy nevyzvala žalovaného 1/ na úhradu. Súd prvej inštancie vzhľadom na skutočnosť, že neboli zistené dôvody neplatnosti kúpnej zmluvy z 13. júla 2006, ani kúpnej zmluvy zo 7. júna 2016 a ani platné odstúpenie pôvodnej žalobkyne od kúpnej zmluvy z 13. júla 2006, súd žalobu zamietol ako nedôvodnú aj proti žalovanému 2/.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/- 4/ rozsudkom z 27. februára 2019 sp. zn. 19Co/350/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Uviedol, že Občiansky zákonník upravuje, v ktorých prípadoch môže účastník od zmluvy odstúpiť a zároveň stanovuje okamih zániku takejto zmluvy pre prípad, že v tomto smere nejestvuje osobitná právna úprava a ani dohoda účastníkov. Odvolací súd zastáva názor, že účastníci kúpnej zmluvy nie sú v zásade viazaní ani obmedzení pri dojednaní výšky kúpnej ceny, ktorá nie je upravená cenovým predpisom. Nie je možné vylúčiť, že okolnosť hrubého nepomeru plnenia jednej zo strán k tomu, čo poskytla druhá strana, môže v spojitosti s ďalšími okolnosťami toho-ktorého prípadu naplňovať znaky konania, ktoré už kolидуje s dobrými mravmi. Avšak podľa odvolacieho súdu sama o sebe táto okolnosť absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ktorým má dôjsť k uvedenému hrubému nepomeru v plnení v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, založiť nemôže. Nemožno podľa odvolacieho súdu považovať dohodnutú kúpnu cenu v prípade predmetnej kúpnej zmluvy z 13. júla 2006 za skutkových okolností zistených súdom prvej inštancie za cenu v rozpore s dobrými mravmi a uzavretú zmluvu za absolútne neplatný právny úkon. Odvolací súd nepovažoval dohodnutú kúpnu cenu, ani skutočnosť, že kúpnu cenu vypracoval, resp. dal vypracovať žalovaný 1/, za v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko tak konal na žiadosť matky, čo potvrdila pri svojom výsluchu. Pokiaľ žalobca 1/ tvrdil, že jeho právna predchodkyňa od zmluvy mohla odstúpiť podľa § 49 Občianskeho zákonníka, nakoľko bola uzatvorená v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, odvolací súd sa s jeho názorom, rovnako ako súd prvej inštancie, nestotožnil. Nedošlo k tiesni na strane právnej predchodkyne žalobcu tak, ako to má na mysli § 49 Občianskeho zákonníka. Absentoval v danom prípade kumulatívny predpoklad vyžadovaný cit. ustanovením, a to nápadne nevýhodné podmienky. Neboli preto podľa odvolacieho súdu splnené zákonné podmienky na odstúpenie od zmluvy podľa § 49 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd nepovažuje právny úkon urobený mediátorom z 3. októbra 2007 za platný právny úkon odstúpenia od zmluvy právnej predchodkyne žalobcov. Rovnako ani žalobu v danej veci nemohol odvolací súd považovať za jednostranný právny úkon právnej predchodkyne žalobcov voči žalovanému 1/ odstúpenia od zmluvy. Odvolací súd zdôraznil, že § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka výslovne viaže možnosť veriteľa odstúpiť od zmluvy v prípade, že dlžník svoj dlh nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom. V tomto súdnom konaní nebolo pôvodnou žalobkyňou, ani jej právnymi nástupcami preukázané a ani tvrdené, že žalovaný 1/ bol pôvodnou žalobkyňou vyzvaný v dodatočnej primeranej lehote na zaplatenie jeho dlhu vyplývajúceho z kúpnej zmluvy z 13. júla 2006. Žalovaný 1/ opakovane v konaní deklaroval

pripravenosť kúpnu cenu pôvodnej žalobkyni na jej požiadanie vydať. Odvolací súd konštatoval, že neboli splnené zákonné podmienky na odstúpenie od zmluvy podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vo vzťahu k žalovanému 1/ vecne správny, nebola z rozsiahleho dokazovania preukázaná neplatnosť (absolútna ani relatívna) predmetnej kúpnej zmluvy a nebolo ani zistené, že by pôvodná žalobkyňa platne od tejto kúpnej zmluvy odstúpila.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ - 4/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 CSP. Tvrdia, že súd sa nevysporiadal so všetkými námietkami. Namietajú nesprávne zistený a vyhodnotený skutkový stav, nedostatočné dokazovanie. Odvolací súd sa podľa nich nezaoberal so závažnými námietkami žalobcu, či matka (pôvodná žalobkyňa) mohla uzavrieť kúpnu zmluvu v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Odôvodnenie odvolacieho súdu považujú za protirečivé. Súdy podľa nich nesprávne uzavreli, že žalobcovia 1/ až 4/ nepreukázali ani nápadne nevýhodné podmienky, tieseň, ani porušenie dobrých mravov. Poukázali aj na hrubý nepomer plnenia jednej zmluvnej strany k tomu, čo poskytla druhá zmluvná strana. Navrhujú rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vrátiť mu ho na ďalšie konanie. Zároveň žiadali o odklad vykonateľnosti.

4. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť.

5. Žalovaný 2/ sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ a „dovolací súd“) predovšetkým nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovolaniím) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

12.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

12.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcov 1/ až 4/, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

15. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil dovolací súd (§ 442 CSP).

16. Žalobcovia 1/ až 4/ v dovolaní vyvodzujú prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. f) CSP.

16.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.2. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných

orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16.4. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom, či mimosporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1ECdo/10/2014, 3Cdo/146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

16.5. Za zmatečnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolatelia označili nedostatok dôvodov - nepreskúmateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia. Podľa názoru vec prejednávajúceho senátu konanie pred odvolacím súdom takouto vadou postihnuté nebolo. I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolatelia preto nedôvodne argumentovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

16.6. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie.

16.7. V súvislosti s nedôvodnou námietkou dovolateľov, že odvolací súd sa nezaoberal ich odvolacími argumentmi dôležitými pre rozhodné posúdenie veci, dovolací súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo účastníka konania, resp. strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením práva a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (napr. IV. ÚS 115/03, či III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v

tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, či rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, série A č. 303 A a č. 303 B).

16.8. Pokiaľ žalobcovia 1/ až 4/ za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP považujú nesprávny právny záver súdov nižších inštancií, či nesprávne vykonávanie dokazovania, či obstarávanie skutkových podkladov v procese zisťovania skutkového stavu, dovolací súd uvádza, že nesprávne posúdenie veci (nesprávne vyriešenie niektorej právnej otázky súdom), nemožno považovať za vadu zmätočnosti. To isté platí aj pre námietku o nesprávnom zistení skutkového stavu, či o nesprávnom hodnotení dôkazov. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, nie procesných strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999). V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa ustálil názor, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

17. Žalobcovia tak nedôvodne namietajú procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Žalobcovia 1/ až 4/ v podanom dovolaní namietajú aj nesprávne posúdenie v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Nesúhlasili odvolacím súdom vysloveným právnym názorom. Súd podľa nich nesprávne uzavrel, že žalobcovia 1/ až 4/ nepreukázali ani nápadne nevýhodné podmienky, ani tieseň, ani porušenie dobrých mravov. K porušeniu dobrých mravov poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 23Co/332/2008 (poznámka dovolacieho súdu: zrejme mali na mysli sp. zn. 23Cdo/332/2008). Vychádzajúc z obsahu podaného dovolania (§124 CSP), uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

18.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

18.2. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a

dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017).

18.3. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolaťom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pritom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolaťelia nevysvetlia, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie (nemôže posúdiť, či skutočne došlo k dovolaťmi tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikrčiť k meritórному dovolaciemu prieskumu.

18.4. Pre úplnosť treba uviesť, že v zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017). Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

18.5. Žalobcovia 1/ až 4/ (kvalifikovane zastúpení advokátkou, pozn.) v súvislosti s nimi namietaným názorom odvolacieho súdu explicitne neuviedli žiadne dovolacie rozhodnutie predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť.

19. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, podľa ktorého žalobcovia 1/ až 4/ neopodstatnene namietajú, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe prezentovanej rozhodnutím ktoré označili v dovolaní. Prípustnosť dovolania žalobcov 1/ až 4/ preto z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

20. Len za predpokladu, z čoho dovolaťel relevantne odvodní prípustnosť dovolania s tým, z čoho uvedie len ten z dôvodov, ktorý z jeho pohľadu atribúty v tomto ustanovení uvedené naplní, z dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia, spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a odvodnenie právneho záveru, ktorý zasa dovolaťel.

20.1. Žalobcovia v texte dovolania prevažne polemizovali s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňovali správnosť jeho rozhodnutia a kritizovali prístup odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu vecí. V tomto ohľade však z obsahu podaného dovolania nevyplýva vymedzenie právnej otázky, ktorú odvolací súd vo svojom rozhodnutí nesprávne právne posúdil, ani konkretizácia predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, a teda či sa mal odvolací súd pri riešení vymedzenej právnej otázky odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/) s poukazom na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, či je naopak vymedzená právna otázka rozhodovaná odvolacím súdom rozdielne (písm. c/) s poukazom na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu alebo uvedenie, že vymedzená právna otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená (písm. b/).

21. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá

náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

22. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobcov 1/ až 4/ odmietol sčasti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP, sčasti podľa § 447 písm. f/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.